

Österbottens välfärdsområde
Pohjanmaan hyvinvointialue

Miljörapport

2023

Jenni Siirilä

Planerare av hållbar utveckling

Innehåll

Miljörapport	1
Inledning	3
1. Miljöansvar i välfärdsområdets verksamhet.....	3
2. Främjande av miljöfrågor som anknyter till verksamheten	4
3. Arbetsgrupp för hållbar utveckling	7
4. Rapportens miljöindikatorer.....	7
5. Åtgärder förknippade med miljöfrågor och resultatet av verksamheten år 2021.....	8
5.1 Avfall.....	8
5.2 Avfallsstatistik	9
5.3 Kemikalier	12
5.4 Pappersförbrukning.....	13
5.5 Energi- och vattenförbrukning	13
5.5.1 El- och värmeförbrukning	13
5.5.2 Förbrukning av bränslen	15
5.5.3 Bränsleförbrukning i fordon och arbetsmaskiner	15
5.5.4 Vattenförbrukning.....	16
6. Kostnader för värme, el, vatten och avfall (€)	16
7. Beaktande av miljöaspekter i anbudsfrågningar	16
8. Åtgärder för bättre energieffektivitet	17
9. Intern miljöutbildning och upplysning om miljöfrågor.....	17
10. Samarbete i hållbar utveckling.....	18

Inledning

Syftet med den här miljörapporten är att lyfta fram miljöfrågor som anknyter till den verksamhet som bedrivits i välfärdsområdet ifjol samt att sammanställa information om hur miljöfrågorna har omsatts i praktiken och utvecklats i välfärdsområdets verksamhet. Det här är miljörapporten för Österbottens välfärdsområde år 2023. Miljörapporten har utarbetats av Jenni Siirilä, planerare av hållbar utveckling.

Tyngdpunkten för miljöfrågorna har år 2023 legat på avfallshanteringen och samarbetet med andra välfärdsområden. År 2023 har i hög grad handlat om datainsamling och nätverkande inom miljöfrågor och hållbar utveckling. Syftet har varit att utarbeta en enhetlig långtidsplan för hållbar utveckling, där välfärdsområdets framtida behov tas i beaktande.

1. Miljöansvar i välfärdsområdets verksamhet

Kärn- och stödfunktionerna i välfärdsområdet använder sig av energi, vatten, material och kemikalier samt producerar avfall. Välfärdsområdet har också en omfattande upphandlingsverksamhet som även den inverkar på den miljöbelastning som förorsakas av verksamheten. Det faktum att man har ett miljöansvar för den verksamhet som bedrivs i välfärdsområdet innebär att man främjar miljövänliga funktioner, reducerar de miljökonsekvenser som förorsakas av verksamheten, främjar energibesparing och beaktar lagstiftning och andra bestämmelser som anknyter till miljöfrågor.

Resultaten från projektet Ekologiskt hållbar social- och hälsovård publicerades i augusti 2023. Projektets huvudmål var att ta fram förslag till nationella mål, styrningsmekanismer och uppföljningsindikatorer för att reducera miljökonsekvenserna som förorsakas av social- och hälsovården i Finland. Inom ramen för projektet beräknades också koldioxidavtrycket av social- och hälsovården i Finland – social- och hälsovården stod för 6,5 procent av hela Finlands koldioxidavtryck. Enligt projektet kommer de största utsläppen från bland annat uppvärmning av byggnader, bränsle och el. Inom hälso- och sjukvården var också till exempel läkemedlen en stor faktor.

För att minska social- och hälsovårdens miljökonsekvenser behövs en nationellt samordnad styrning och uppföljning inriktad på social- och hälsovården. Projektet föreslog också att ett nationellt mål ska vara "En klimatneutral social- och hälsovård som minimerar miljöbelastningen före 2035". Österbottens välfärdsområde deltog också i projektet genom att besvara en förfrågan och ge uppgifter om verksamheten. Projektresultaten presenterades

under flera tillfällen hösten 2023 och välfärdsområdet följde aktivt med den debatt som väcktes till följd av ämnet.

2. Främjande av miljöfrågor som anknyter till verksamheten

Hantering av de miljöfrågor som är förknippade med välfärdsområdets verksamhet är en del av välfärdsområdets SHQS-kvalitetssystem.

1.3.	Kestävä kehitys	
1.3.1.	Strategiassa on määritelty kestävä kehityksen tavoitteet ja mittarit, jotka ovat henkilöstön, asiakkaiden ja sidosryhmien tiedossa.	Kestävä kehityksen tavoitteissa huomioidaan sosiaalinen, taloudellinen ja ekologinen kestävyys.
1.3.2.	Toiminnassa noudatetaan organisaation kestävä kehityksen linjauksia ja suunniteltua toimeenpanoa.	Henkilöstö perehdytetään kestävä kehityksen tavoitteisiin ja linjauksiin sekä toimeenpanon sisältöihin. Henkilöstö noudattaa työssään näitä periaatteita. Toteutumista arvioidaan sovitulla tavalla.

Tabell 1. Social and Health Quality Standard (SHQS) 2.0:2023

Arbetet med att utveckla hanteringen av miljöfrågorna påbörjades år 2009 i Vasa sjukvårdsdistrikt då sjukvårdsdistriktets direktör tillsatte en miljöarbetsgrupp för att koordinera det arbete som hade till syfte att skapa en preliminär miljöredovisning för sjukhuset. I samband med Vasa sjukvårdsdistrikts preliminära miljöredovisning identifierade man de miljöaspekter och miljökonsekvenser som berör hela sjukhuset, man utvärderade även olika centrala miljöaspekter. Styrelsen för Vasa sjukvårdsdistrikt godkände miljöprogrammet och miljöpolicyen för åren 2016–2020 vid sitt sammanträde 13.6.2016. Därefter har miljöprogrammet inte uppdaterats på grund av de pågående organisationsreformerna. Det miljöarbete som påbörjades av Vasa sjukvårdsdistrikt har ändå fungerat som botten för miljöarbetet i Österbottens välfärdsområde.

Samkommunen för Österbottens välfärdsområde inledde sin verksamhet i januari 2022 och då började även välfärdsområdets planerare av hållbar utveckling i sitt arbete. År 2023 har man inte haft en heltidsresurs (100 procent) för hela året. Tanken är att bygga upp ett hållbart och tidsenligt miljöarbete och arbete för hållbar utveckling i välfärdsområdet, samordnat av planeraren av hållbar utveckling.

De centrala miljöaspekterna som kartlades i samband med sjukvårdsdistriktets preliminära miljöredovisning utgjorde grunden för den uppgjorda miljöpolicyen som igen utgjorde grunden för de mål som fastställdes för de sex insatsområden som omfattas av centralsjukhusets miljöprogram:

1. Avfall
2. Material
3. Kemikalier
4. Energiförbrukning
5. Personalens miljömedvetenhet
6. Miljöpositiv inställning vid byggnation och sanering

På följande sida presenteras igen figur 20 från rapporten från projektet Ekologiskt hållbar social- och hälsovård, i figuren presenteras vilka uppföljningsindikatorer projektet anser att välfärdsområdena ska ha. De uppföljningsindikatorer som projektet presenterar har ett bredare perspektiv än endast miljöperspektivet, indikatorerna tar också social- och hälsovårdens ekologiska hållbarhet i beaktande.

Österbottens välfärdsområde använder redan några av dessa indikatorer och välfärdsområdet kan få data om några andra. Vissa indikatorer kräver dock mer arbete för att man ska kunna börja använda dem. Till exempel i slutet av hösten gick man tillsammans med HUS miljöchef igenom hur de i praktiken beräknar sitt koldioxidavtryck. Man kunde konstatera att Österbottens välfärdsområde ännu inte har möjlighet att göra den här beräkningen. En del av det källmaterial som behövs för att räkna ut koldioxidavtrycket är inte heller öppen data ännu.

För att vi ska hållas uppdaterade och vara beredda att utveckla vår egen verksamhet är det väsentligt att vi följer med och deltar i debatten om och utvecklingsarbetet med hållbar utveckling inom den nationella social- och hälsovården. Eftersom det finns begränsat med resurser är det viktigt att vi inte börjar med ett eget utvecklingsarbete vid sidan av detta nationella arbete. Indikatorerna i projektet Ekologiskt hållbar social- och hälsovård visar ändå i vilken riktning utvecklingsarbetet är på väg och vi kan börja planera hur dessa frågor ska beaktas i Österbottens välfärdsområde.

Kuvio 20. Ehdotus soten ekologisen kestävyuden seurainta-indikaattoreiksi, indikaattorisalkut 1–3

Tabell 2. Figur 20 från projektet Ekologiskt hållbar social- och hälsovård.

3. Arbetsgrupp för hållbar utveckling

Vasa sjukvårdsdistrikt hade en miljöarbetsgrupp, vars namn ändrades till arbetsgruppen för hållbar utveckling år 2020. Målet är att arbetsgruppen ska sammanträda två gånger per år för att behandla temaspecifika ärenden. När välfärdsområdet inledde sin verksamhet år 2022 växte organisationen och började omfatta inte bara centralsjukhuset, utan hela den kommunala social- och hälsovården. År 2023 kom också räddningsväsendet med. I och med detta kunde arbetsgruppen för hållbar utveckling inte fortsätta i den ursprungliga konstellationen, eftersom medlemmarna representerade enbart Vasa centralsjukhus och den specialiserade sjukvården.

I slutet av året började Österbottens välfärdsområde planera projektet Kestävä ja osaava sote/Hållbar och kompetent sote (social- och hälsovård) tillsammans med Egentliga Finlands välfärdsområde och yrkeshögskolan Novia. Projektets mål är att kartlägga välfärdsområdenas anställdas kunskap om hållbar utveckling och utbilda ekostödpersoner för området. Under projekttiden utvecklas och testas en utbildning för ekostödpersoner. Planeringen av projektet fortsätter år 2024 och bara projektet får finansiering är det tänkt att projektet blir verklighet hösten 2024 och fortsätter vidare under åren 2025–2026. Ekostödpersonerna får ett eget nätverk i Österbottens välfärdsområde och tanken är att ekostödpersonerna ersätter den arbetsgrupp för hållbar utveckling som var verksam under Vasa sjukvårdsdistrikt och som bara bestod av personal från Vasa centralsjukhus.

4. Rapportens miljöindikatorer

Följande mätare har valts som miljöindikatorer i miljörapporten: vattenförbrukning, värme- och elförbrukning, pappersförbrukning (A4) samt avfallsmängder. Mätarna har ställts i relation till antingen byggnadsvolym (bm³), vårdperioder (vp) eller sjukhusets personalantal. De mätare som valdes till miljöindikatorer i rapporten används även av övriga sjukhus som förbundet sig till den verksamhet som förespråkas av miljösektionen i föreningen för Finlands sjukhusteknik r.f. Avsikten med denna praxis är att förbättra jämförbarheten av miljörapporteringen vid olika sjukhus.

När samkommunen för Österbottens välfärdsområde inledde sin verksamhet i början av år 2022 försvårades datainsamlingen. På grund av välfärdsområdet och dess omfattande verksamhet har man ännu inte lyckats utveckla metoder som behövs för att samla in all data. Det är viktigt att precisera vilken data som ska samlas in och i vilken omfattning. Processen

med att ställa olika data i relation till varandra behöver också utvecklas, eftersom det blir utmanande att ställa allt i relation till vårdperioder eller byggnadsvolym i och med att verksamheten är så omfattande och varierande. Vi kan inte fortsätta med att ställa data i relation till exempelvis vårdperioder inom den specialiserade sjukvården, eftersom verksamheten också inkluderar primärvården, den sociala servicen och räddningsväsendet. Det finns också dåligt med data om hyresobjekt. Välfärdsområdet följer aktivt med den nationella debatten om miljöfrågor och samarbetar med miljösektionen i föreningen för Finlands sjukhusteknik r.f. samt med Landskapens lokalcentral Ab.

I den här miljörapporten presenteras data som fanns tillgänglig från år 2023. Största delen kommer från Vasa centralsjukhus. År 2023 hade Österbottens välfärdsområde 8 643 anställda.

År 2022 uppgick antalet specialitetsspecifika vårdperioder förknippade med bäddavdelningsvård till 18 053 stycken på Vasa centralsjukhus. Den byggnadsvolym som använts i rapporten för år 2022 är 461 056 bm³.

5. Åtgärder förknippade med miljöfrågor och resultatet av verksamheten år 2021

5.1 Avfall

Den uppdaterade avfallslagen medförde ändringar också i välfärdsområdets avfallshantering, eftersom man i den uppdaterade avfallslagen konstaterade att kommunalt avfall från ett välfärdsområde inte kan jämföras med kommunalt avfall från en kommuns förvaltning och servicefunktioner. Enligt avfallslagen ska kommunen ordna hanteringen av kommunalt avfall från de i lagen om välfärdsområden ([611/2021](#)) avsedda välfärdsområdenas och välfärdssammanslutningarnas förvaltning och servicefunktioner till och med den 31 december 2025. Välfärdsområdet har dock möjlighet att säga upp den kommunala avfallshanteringen och ordna hanteringen av kommunalt avfall själv genom att skriftligen underrätta kommunen om detta minst sex månader innan ordnandet av avfallshanteringen inleds. Att fortsätta med den kommunala avfallshanteringen hade i vilket fall som helst inneburit förändringar i välfärdsområdets avfallshantering, därmed beslöt Österbottens välfärdsområde att säga upp den kommunala avfallshanteringen i augusti 2023 vid de objekt där välfärdsområdet ansvarar för avfallshanteringen. En väsentlig faktor i uppsägandet av den kommunala avfallshanteringen var att det blev aktuellt med en ny konkurrensutsättning av avfallshanteringen eftersom avtalet skulle gå ut den sista februari 2024.

Miljöministeriet publicerade en avfallshandbok för hälso- och sjukvården år 2023. Handboken var efterlängtdad och den gav en möjlighet att se över Österbottens välfärdsområdes plan för avfallshantering, som var i behov av uppdatering, och sedan uppdatera den enligt anvisningarna. Ändringarna i avfallslagen påverkade också i viss mån uppdateringen av planen för avfallshantering. Arbetet med att uppdatera planen påbörjades år 2023, men arbetet kommer att fortsätta inpå följande år så att man kan gå igenom planen också med de nya avfallshanteringsaktörerna.

Vid slutet av år 2023 väntade man ännu på en lagändring gällande fastigheter som kan jämföras med boende och vars avfallshantering tills vidare ligger på kommunens ansvar. Planen har varit att ansvaret för avfallshanteringen för dessa fastigheter också ska överföras till välfärdsområdet.

I framtiden är förhoppningen att få tydliga gränser för välfärdsområdets avfallshantering, då blir det lättare att hantera helheten och följa med avfallsmängden och utveckla återvinningen.

5.2 Avfallsstatistik

I det här kapitlet presenteras avfallsstatistik från de av välfärdsområdets fastigheter där Lassila & Tikanoja haft hand om avfallshanteringen år 2023. Dessutom har flera lokala aktörer inom avfallstransport skött avfallshanteringen i välfärdsområdet, även de kommunala avfallshanteringsbolagen har ordnat avfallstransport i några fastigheter. Tyvärr är det svårt att sammanställa den här statistiken och det skulle ta alldeles för lång tid. Man har dock samlat in data inför konkurrensutsättningen som påbörjades år 2023 så att vi i fortsättningen ska få en mer enhetlig avfallsstatistik. I fortsättningen ska det också bli tydligare att komprimera avfallsstatistiken istället för att föra statistik separat över alla avfallslag.

Avfallslag	Mängden ton 2021	Mängden ton 2022	Mängden ton 2023
Brännbart avfall	420,723	429,446	448,201
Bioavfall	34,112	28,364	37,632
Konfidentiellt avfall	24,035	22,428	23,473
Lagringsmedier och film som ska förstöras	0,330	0	0,223
Byggavfall	0	1,500	6,580

Brun papp och kartong, lös	58,860	57,64	0,568
Brun papp och kartong, balar	4,725	4,310	0
Förpackningsplast	0	0	1,238
Plastemballage	0,208	0,376	0,248
LDPE-plastemballage, klart	1,023	1,528	1,808
LDPE-plastemballage, balar	0,650	1,545	3,050
Blandat trä	28,500	24,000	29,940
Ren metall	0	3,800	5,024
Blandad plåt	27,130	18,530	23,980
Lysrör	0,337	0,176	0,171
Annat el- och elektronikavfall	10,080	0,019	0
Kylar och frysar med CFC- /Freongas	0	0	2,460
Sjukhusglas	6,500	6,660	0
Blandat returpapper, lös	12,798	15,216	18,047
Kontorspapper	0	0,072	0
Blandat glas	0,864	1,152	2,112
Bly	0,124	0,168	0,075
Slam från fettavskiljningsbrunnar	89,380	159,700	223,360
Slam från sandavskiljningsbrunnar	0,300	17,760	0
Krattavfall	12,160	13,880	20,160
Deponiavfall	25,020	23,220	24,040
Farligt avfall:			
Hälsa- och sjukvårdens specialavfall	11,526	25,298	23,514
Läkemedelsavfall	10,065	10,994	11,692

Laboratorie- och kemikalieavfall som ska sorteras	0,487	0,535	0,375
Icke-halogenerade lösningsmedel, vätska	1,334	1,606	1,383
Tungmetallbatteriavfall	0,415	0,224	0,495
Aerosolavfall, fast	0,052	0,008	0,031
Identifierbart biologiskt avfall	0,426	0,287	0,191
Målavfall, fast	0,257	0,046	0,145
Använd smörjolja, vattenhalt under 10 %, vätska	0	0,210	0,275
Alkaliskt avfall, fast	0	0,004	0,001
Organiskt avfall, vätska	0,013	0,412	0
Organiskt avfall, fast	0,002	0,008	0,003
Broms- och kylarvätska	0	1,005	0
Olja-vattenblandningsavfall, vätska	0	0,640	1,580
Oljigt avfall, fast/pasta	0	0	0,140
Oxiderande avfall, vätska	0,003	0,004	0,011
Oxiderande avfall, fast	0	0	0,045
Syraavfall, tungmetallhaltig vätska	0,013	0,011	0,112
Avfall med nitrat/nitrit, fast	0	0,002	0
Alkaliskt avfall, tungmetallhaltig vätska	0	0,054	0,223
Framkallningsvätska	0,014	0	0
Kvicksilverhaltigt avfall, vätska/fast	0	0	0,018
Brännoljaavfall, vätska	0	0	0,240
Totalt	782,468	872,838	980,979

Tabell 3. Avfall i Österbottens välfärdsområde år 2023/Lassila & Tikanoja.

Jämfört med föregående år har några avfallsslag tillkommit, vilket ökar avfallsmängden. Dessutom kom det i och med H-huset nya aktörer till området, vilket naturligen också ger en ökning i avfallsmängden. Återvinningsgraden uppgick till 44 procent år 2023, det vill säga den ökade med 3 procent jämfört med föregående år. Återanvändningsgraden bibehölls på samma nivå som föregående år, det vill säga 96 procent.

Förbrukningen av lustgas på Vasa centralsjukhus uppgick år 2023 till 1 080 kg, medan förbrukningen föregående år uppgick till 1 400 kg.

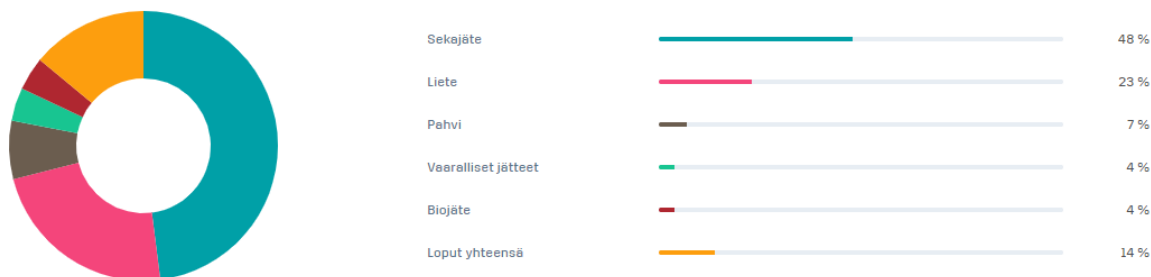

Bild 1. Avfallsfördelningen år 2023. Ympäristönetti Lassila & Tikanoja.

5.3 Kemikalier

I framtiden kommer kemikaliehanteringen och utvecklingen av kemikaliehanteringen i Österbottens välfärdsområde att kräva resurser. I nuläget räcker det att enheternas närchefer är medvetna om vilka kemikalier som används på enheterna och de risker som anknyter till dem. Detta uppfylls i varierande grad på enheterna i välfärdsområdet. Merparten av de kontakter som enheterna tog år 2023 var förknippade med hanteringen av kemikalier, vilka hanterades och anvisades fall för fall. Diskussioner om hanteringen av kemikalieavfall fördes exempelvis med hygienskötare, apoteket och städtjänsterna i syfte att främja sprida anvisningarna.

I och med verksamhetens mångfald samt antalet anställda och enheter borde man överväga att anskaffa ett digitalt kemikaliehanteringssystem för upprätthållandet av enhetsspecifika och aktuella kemikalieförteckningar men även aktuella skyddsinformationsblad. I samband med utarbetandet av kemikaliehanteringssystemet blir det också viktigt att se över hur kemikalier anskaffas och vid behov förenhetliga praxisen i välfärdsområdet. Men på grund av de ringa resurserna tog man år 2023 ett beslut om att kemikalierna ska föras upp på agendan först senare, eventuellt 2025-2026.

5.4 Pappersförbrukning

Mängden förbrukat kopieringspapper (A4) uppskattades utgående från den införskaffade pappersmängden. Österbottens välfärdsområde har som mål att minska pappersförbrukningen och att bli pappersfritt. I det skedet när vi kan följa upp pappersförbrukningen i välfärdsområdet kan vi också ställa upp ett mål för minskningen av förbrukningen.

Förbrukning av kopieringspapper (A4) angivet i ark	2022	2023			
Ark	8 570 000	8 572 500			
Ark/arbetstagarare	1181	992			

Tabell 4. Förbrukningen av kopieringspapper i Österbottens välfärdsområde 2022–2023. År 2022 ställde statistikföringen av pappersförbrukningen till utmaningar, eftersom vi endast kunde statistikföra det papper som kom in via centrallagret – i praktiken betyder det här att förbrukningen eventuellt var större. Likafullt kan man ändå konstatera att antalet pappersark fördelat per anställd klart har minskat.

I fråga om tryckalster strävade man efter att använda sig av miljövänligt material, därför trycktes exempelvis en del publikationer och broschyrer på FSC-certifierat papper. Det här innebar att man ställde ekologiska och etiska krav på de råvaror som användes i tillverkningen av papper. Även det kopieringspapper och de kuvert som användes vid sjukhuset hade tillverkats av FSC-certifierat papper.

5.5 Energi- och vattenförbrukning

5.5.1 El- och värmeförbrukning

Uppgifter om elförbrukningen vid Vasa centralsjukhus fanns att tillgå för hela året. År 2023 inleddes planeringen av insamlingen av uppgifter från även andra fastigheter, men de insamlade uppgifterna var bristfälliga. För att kunna ta fram en modell för hur uppgifter ska samlas in och rapporteras i fortsättningen måste uppgifterna ännu begränsas och samtidigt måste man även utreda hurdana uppgifter finns att tillgå. Nationella diskussioner och anvisningar påverkar detta arbete, varför vi ännu inväntar dem innan vi vidtar några större

förändringar i vår egen verksamhet. För närvarande är det mödosamt att sammanställa uppgifter, eftersom de måste sammanställas utgående från de fakturor som inkommer till välfärdsområdet.

El- och värmeförbrukning	2019	2020	2021	2022	2023
Värmeenergi					
MWh, uppmätt	23803	22587	25832	-	26509
kWh/bm ³ , uppmätt	51,63	48,99	56,03	-	-
MWh, normerad	27211	27885	25832	-	-
kWh/bm ³ , normerad	59,02	60,48	56,03	-	-
Elenergi					
kWh, uppmätt	16543477	16965384	18430278	17976390	17896175
kWh, H-husets andel		1519486	2242290	818583,5	3132637
kWh/bm ³	35,88	36,80	39,97	38,99	-
kWh/vårdperiod	795,28	845,90	946,45	995,76	-
Förbrukad totalenergi					
Värmeenergi, uppmätt kWh	238032000	22587000	25832000	-	26509000
Elförbrukning, uppmätt kWh	16543477	16965384	18430278	17976390	17896175
Totalt kWh	40346677	39552384	44262278	-	44405175
kWh/bm3	87,51	85,79	96,00	-	-
kWh/vårdperiod	1939,56	1972,10	2273,01	-	-

Tabell 5. El- och värmeförbrukningen vid Vasa centralsjukhus 2018–2023.

Uppföljningen av vattenförbrukningen var bristfällig, och i och med att de statistikförda uppgifterna inte var jämförbara med de föregående åren kan den normerade energiförbrukningen inte beräknas. Ingen statistik som kunde tillgodogöras i dessa beräkningar insamlades över antalet vårdperioder.

Solpanelerna på Vasa centralsjukhus H-hus tak producerade 56 023,29 kWh år 2023. Panelerna togs i bruk i augusti 2022, vilket betyder att år 2023 var det första hela året då panelerna var i användning. Den bästa månatliga produktionen inföll i juni: 11431,38 kWh, medan december hade den lägsta produktionen (106,26 kWh). Den energi som solpanelerna producerade användes direkt i centralsjukhusets verksamhet.

Normering av energiförbrukning För att en fastighets energiförbrukning ska vara jämförbar i omväxlande väderförhållanden ska den normeras med hjälp av graddagstal. Om det förekommer avvikelser mellan olika år eller jämfört med den genomsnittliga nivån i motsvarande byggnader i de normerade förbrukningssiffrorna för en fastighet ska orsakerna utredas och korrigerande åtgärder vidtas.

Normeringen av värmeenergiförbrukningen har under de senaste åren beräknats på olika sätt. Siffran för 2021 har beräknats på årsnivå med hjälp av Motivias formel (statens bolag för hållbar utveckling), där man beaktar bruksvattnets uppvärmningsenergi.

5.5.2 Förbrukning av brännolja

År 2023 förbrukade man 360 000 liter brännolja (lätt brännolja) i Vasa centralsjukhus oljepannor, den användes för ångproduktion.

Brännolja (lätt brännolja)	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Förbrukning i liter	229400	292000	270000	280000	280000	260000	360 000

Tabell 6. Förbrukningen av brännolja vid Vasa centralsjukhus 2017–2023.

Förbrukningen har klart ökat i jämförelse med föregående år. Ökningen av förbrukningen beror sannolikt på att reservkraften nu körs en gång per månad, samtidigt producerade man även mer ånga än under föregående år.

5.5.3 Bränsleförbrukning i fordon och arbetsmaskiner

Österbottens välfärdsområde har 168 fordon, varav en del används inom den tekniska sektorn och en del i vårdarbetet. Dessutom har räddningsverket cirka 200 fordon. En del fordon använder diesel som bränsle medan en del använder bensin som bränsle.

Totalt köpte man 328 741 liter bränsle till en kostnad på 529 753 € (moms. 0). Eftersom man inte hade några statistikuppgifter över det föregående året så kunde man ännu inte jämföra dem i år.

5.5.4 Vattenförbrukning

År 2023 uppgick vattenförbrukningen vid Vasa centralsjukhus och i fastigheterna i Roparnäs enligt statistiken till sammanlagt 46 815 m³. Under 2015–2021 uppgick förbrukningen i dessa fastigheter till 65000-85000 m³.

6. Kostnader för värme, el, vatten och avfall (€)

	2022	2023
Värme	-	1282745
El	1544001	1642983
Avfall (2023)	313 113	348 248
Vattenförbrukning totalt		
- Vatten	-	165 576,34
- Avloppsvatten	-	-

Tabell 9. Kostnader för värme, el, vatten och avfall (€)

7. Beaktande av miljöaspekter i anbudsfrågningar

I verksamhet som upphandlas ska leverantörer ge akt på miljöaspekter och förbinda sig till att främja miljövänlighet och hållbar utveckling genom ändamålsenliga verksamhetsätt. Sådana anbudsgivare som berörs av uteslutningsgrunderna i 80 § i upphandlingslagen utesluts från anbudsförvaranden. Anbudsgivare kan också uteslutas i enlighet med de uteslutningsgrunder som avses i 81 § i upphandlingslagen, till exempel underlåtande av miljörättsliga skyldigheter.

År 2023 beaktade man exempelvis följande miljöaspekter i anbudsfrågningarna:

1. Vid upphandling av toalettpapper/handdukar krävde man att produkterna var svanmärkta eller märkta med något motsvarande märke.

2. Vid upphandling av tvättmedel för instrumentvård tog man i beaktande svanen märket eller motsvarande märken i kvalitetspoängsättningen.
3. Vid anskaffning av räddningsverkets manskapsfordon och granskningsbilar tog man i beaktande koldioxidutsläpp och bränsleförbrukning i kvalitetspoängsättningen.
4. Vid anskaffning av autoklaver för instrumentvård tog man i beaktande energiförbrukning och vattenförbrukning i kvalitetspoängsättningen.
5. I konkurrensutsättningen av avfallshanteringen krävde man att serviceproducenterna samarbetade med Österbottens välfärdsområde i utvecklandet och optimeringen av återvinningen av avfallet genom att förbättra återvinningsgraden och ekonomin i återvinningen, exempelvis genom att öka återvinningsgraden av förpackningsavfall samt genom att optimera de använda avfallskärlen, tömningsintervallen och rutterna exempelvis så att man inte kör till samma plats under successiva dagar och undviker tomgång.

8. Åtgärder för bättre energieffektivitet

Den el som Vasa centralsjukhus köper är s.k. grön el. Energieffektiviteten tas i beaktande i planeringsfasen av nybyggen och saneringar. På Vasa centralsjukhus används värmeåtervinning i de flesta ventilationsutrymmen.

De solpaneler som installerats på H-husets tak togs i bruk i augusti 2022. H-husets automationsteknik gör det möjligt att följa med exempelvis förbrukningen i realtid. Automationen meddelar också om det inträffar avvikelser i verkningsgraden hos ventilationens värmeåtervinning, varvid man kan åtgärda den, för att huset ska vara så energieffektivt som möjligt.

9. Intern miljöutbildning och upplysning om miljöfrågor

I slutet av år 2023 började Österbottens välfärdsområde planera ett projekt (Kestävä ja osaava sote / Hållbar och kompetent sote) i syfte att bemöta behovet av intern miljöutbildning och för att utbilda ekokontaktpersoner för välfärdsområdets enheter.

I följd samarbetade man med enheterna kring exempelvis uppdateringen och utvecklingen av avfallshanteringen. I en stor del av arbetet låg fokuset på informationsinsamling i syfte att skapa sig en bättre bild av avfallshanteringen på de olika enheterna och i de olika kommunerna. Tack vare detta arbete kan man också sprida goda rutiner enheter emellan i välfärdsområdet. Hygienskötarna informerade om sortering och miljöfrågor på enheters avdelningstimmar, samt vid introduktionstillfällen för nyanställda. Samarbetet med hygienskötarna var aktivt.

På intranätet skapade man egna sidor för avfallshanteringen, men arbetet med dem och uppdateringen av dem är ännu på hälft. Dessutom publicerade man även några inlägg på intranätet om hållbar utveckling, och i synnerhet uppdateringen av avfallshanteringen togs emot väl och väckte diskussion. Inlägget om H-husets solpaneler publicerades även i landskapstidningen.

10. Samarbete i hållbar utveckling

Österbottens välfärdsområdes planerare av hållbar utveckling representerar organisationen i välfärdsområdenas ansvarsforum och i miljösektionen för föreningen för Finlands sjukhusteknik r.f. samt i Landskapens lokalcentrals arbetsgrupp för hållbar utveckling där verksamheten egentligen kom i gång först i början av år 2024.

Miljösektionen inom föreningen för Finlands sjukhusteknik är en aktiv aktör som sammanträder flera gånger per år via Teams. Sektionen håller sitt årsmöte i samband med de sjukhusteknikdagar som ordnas en gång per år. Gruppen består i huvudsak av anställda som arbetar med miljö-, avfallshanterings-, kemikalie- och/eller fastighetsfrågor i välfärdsområdena. År 2023 skapade man en Teams-kanal för gruppen. Gruppen har aktivt följt med avfallslagen samt deltagit i den nationella diskussionen om de förändringar i den nya avfallslagen som påverkar välfärdsområdenas avfallshantering. Gruppen har även samarbetat med miljöministeriet och Finlands miljöcentral.

Välfärdsområdets ansvarsforum sammanträdde första gången på hösten 2023, där HUS fungerade som värd för Teams-mötet. Till detta ansvarsforum kallades en representant från respektive välfärdsområde, och tyngdpunkten låg mera på den strategiska nivån. Ansvarsforumet har ställt upp ett mål om att varje välfärdsområde ska ha ett ansvarsprogram innan utgången av år 2025.

Landskapens lokalcentrals arbetsgrupp strävar efter att se till miljöfrågorna tas i beaktande inom välfärdsområdenas tekniska sektorer, exempelvis för att avfallshanteringen ska tas i beaktande i hyresavtal.